

ОДЕСЬКА МІСЬКА РАДА. 2024 ЛІДЕРИ ТА АУТСАЙДЕРИ

АТЕСТАЦІЯ ДЕПУТАТІВ МІСЦЕВИХ РАД

ЛІДЕРИ

ОТРИМАЛИ
ОЦІНКУ 5

ОЛЕКСАНДР АВДЕЄВ

ОЛЕКСІЙ АСАУЛЕНКО

МАРИНА БОЙКО

ІРИНА ГОЛОВАТЮК-
ЮЗЕФПОЛЬСЬКА

ОЛЕГ ЕТНАРОВИЧ

ОЛЕГ ЗВЯГІН

ОЛЬГА КВАСНИЦЬКА

ПЕТРО ОБУХОВ

ОЛЕКСАНДР СЛАВСЬКИЙ

ЕДУАРД СТАСЬ

АУТСАЙДЕРИ

ОТРИМАЛИ
ОЦІНКУ 0 ТА 1

НІКІТА АВДЕЄВ

ЛЮДМИЛА ВАРАВА

БОГДАН ГІГАНОВ

ОЛЕКСАНДР ЕДЕЛЬМАН

АНДРІЙ КІСЛОВСЬКИЙ

ОЛЕКСАНДР МАТВЄЄВ

ВІКТОР НАУМЧАК

ВІТАЛІЙ САУТЬОНКОВ

ІВАН СЕМЧУК

ЮРІЙ ШУМАХЕР

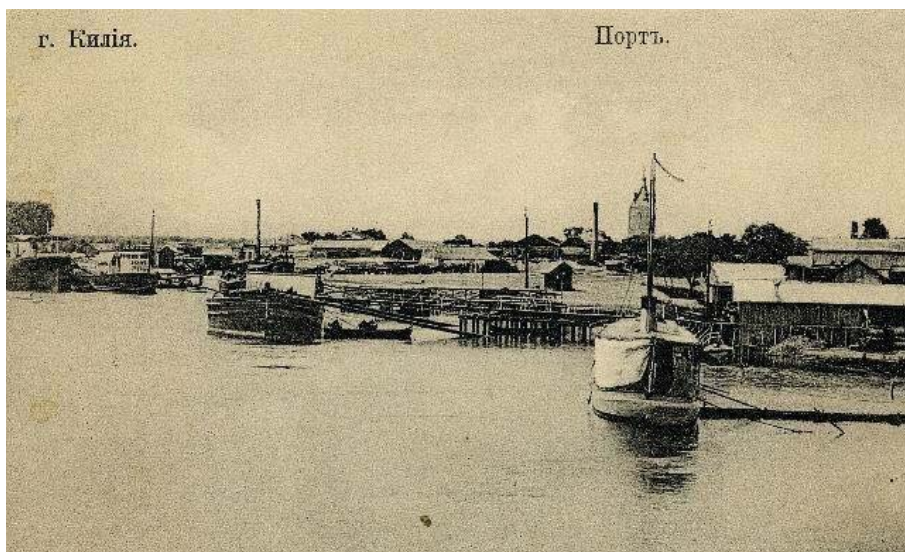

С. 3

У НОМЕРІ:

НОВІ ПРАВИЛА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

С. 8

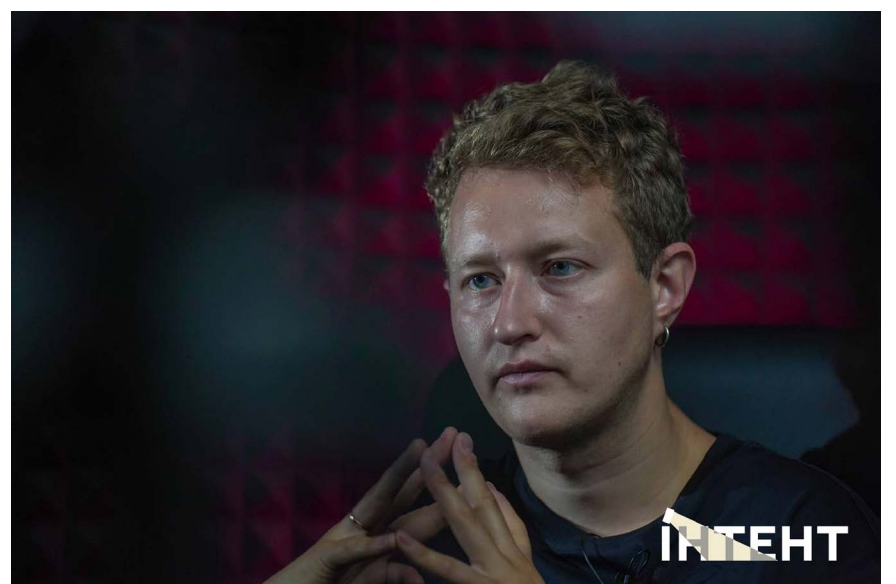

НЕСПРАВДЖЕНІ НАДІЇ КІЛІЇ: ПОРТ, ЯКИЙ МІГ ЗМІНИТИ ІСТОРІЮ

С. 2

С. 4

ІНТЕРВ'Ю З ФОТОКОРЕСПОНДЕНТОМ СЕРГІЄМ КОРОВАЙНИМ

ЯКІСТЬ РОБОТИ ДЕПУТАТІВ В ОБЛАСНИХ ЦЕНТРАХ: ЛІДЕРИ, АУТСАЙДЕРИ ТА КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ

Одеська обласна організація ВГО "Комітет виборців України" в межах всеукраїнської громадської кампанії "Атестація депутатів місцевих рад" підготувала результати національного моніторингу діяльності понад 500 депутатів з 10 міських рад обласних центрів протягом четвертого року повноважень (листопад 2023 - листопад 2024).

Комплексне персональне оцінювання депутатів було проведено у 10 міських радах: Івано-Франківська, Кропивницького, Луцька, Львова, Миколаєва, Одеси, Сум, Харкова, Хмельницького та Чернігова. Оцінювання здійснюють партнерські організації, які на постійній основі займаються просуванням принципів доброго врядування ОМС у відповідних містах: в Івано-Франківську - ГО "Центр Політичних Студій", у Кропивницькому - КА "Громадські ініціативи", у Львові - ГО "ОПОРА Львів", у Луцьку - "Центр Політичного аналізу та виборчого консалтингу", у Миколаєві - ГО "Агентство економічного розвитку", в Одесі - Одеська обласна організація ВГО "Комітет виборців України", у Сумах - ГО "Місто розумних", у Харкові - ГО "Агенція місцевих ініціатив", у Хмельницькому - ГО "Хмельницька ініціатива", у Чернігові - ГО "Агенція міських ініціатив".

Оцінювання здійснювалося за критеріями відкритості, прозорості, доброчесності та підзвітності. Застосовані критерії мають нормативне обґрунтування: відповідають законодавчо закріпленим обов'язкам депутатів місцевих рад і засновуються на сучасних практиках ефективного представництва, притаманних демократичному врядуванню на місцевому рівні.

За результатами моніторингу діяльність кожного депутата було оцінено за шкалою від 0 до 5 балів. Середній бал визначається як середнє арифметичне всіх персональних оцінок депутатів.

У 2024 році найвищу середню оцінку за об'єктивними показниками отримала Львівська міська рада (4,2 бали), тоді як найнижчі - Миколаївська та Чернігівська (по 2,4 бали).

Міська рада Львова втретє очолює рейтинг, а середня оцінка ради залишилась майже на тому ж рівні (4,4 - у 2023 році). Поки це єдина рада, оцінка якої перетинає позначку у 4 бали.

МІСЬКІ РАДИ. 2024 СЕРЕДНІ ОЦІНКИ ЗА ОБ'ЄКТИВНИМИ ПОКАЗНИКАМИ

Найменші оцінки третій рік поспіль демонструють Миколаїв та Чернігів, покращивши торішній середній бал лише на 0,1-0,2.

Найбільше за рік змінилися середні оцінки Хмельницької (з 2,5 до 3,7 балів) та Івано-Франківської міських рад (з 2,9 до 3,9 балів). Загалом це відбулося через оприлюднення більш повних відомостей про депутатів та їхні приймальні у Хмельницькому та підготовку звітів всіма депутатами в Івано-Франківську.

Найбільше втратила за середніми показниками Луцька міська рада - з 3,8 балів у 2023 до 3 балів у 2024 році. Четвертий рік роботи депутатів Луцькради продемонстрував значне погіршення показників звітування депутатів.

Міська рада Харкова отримала на 0,4 бали більше ніж торік завдяки впровадженню рекомендацій експертів "Атестації депутатів місцевих рад", зокрема й щодо звітування. На 0,5 бали збільшилася середня оцінка Одеської міськради (з 2,4 до 2,9) через більш активну публічну роботу депутатів та більшу кількість підготовлених звітів.

Середні оцінки Сум та Кропивницького лишилися на рівні минулого року.

Відкритість інформації про місцевих депутатів

На сайтах рад не оновлюється інформація про депутатів та приймальні.

Середній відсоток оприлюднення повних біографічних відомостей про депутатів у 10 радах дорівнює 53%, а повних даних про приймальні - 74%.

У восьми радах наявні повні або часткові відомості про біографії всіх депутатів. Лише на сайтах Одеської та Харківської міських рад відсутні біографічні дані про депутатів ради (включно з фотокарткою) - 11% та 3% відповідно.

Найменший рівень оприлюднення повних даних про контакти депутатів та їхні приймальні в Чернігові (34%) та Одесі (30%).

На 11% збільшився середній відсоток показника організації роботи приймалень та здійснення прийому виборців депутатами та складає 78%.

Активніше стали інформувати про прийом та приймати громадян у Хмельницькому - 100% (більше на 25%), Одесі - 70% (більше на 17%) та Харкові - 74% (більше на 8%).

Середній відсоток рівня активної комунікації депутата з виборцями у facebook у 10 міських радах склав 44%, що на 7% менше, ніж торік.

На 46% зменшився рівень активної комунікації в соцмережі у депутатів Івано-Франківської міської ради, на 33% менше у Луцьку, на 19% - у Львові. Натомість активізували свою присутність у facebook на 9% більше обранців в Одеській та на 8% у Харківській радах.

АТЕСТАЦІЯ ДЕПУТАТІВ МІСЦЕВИХ РАД

Підзвітність місцевих депутатів

Середній рівень підготовки звітів за рік повноважень у 10 міських радах складає 48% (більше на 10%).

Найбільше звітують у Львівській (92%) та Івано-Франківській (89%) міських радах. Найменша кількість депутатів, які прозвітували, у Чернігові (11%) та Луцьку (10%).

Збільшився відсоток депутатів, які почали готувати персональні звіти, у Хмельницькому (на 77%), Івано-Франківську (на 75%), Миколаєві (на 35%), Харкові (23%) та Одесі (на 13%).

Торік в Хмельницькому та Харкові не прозвітував жоден депутат.

Публічно прозвітували перед виборцями найбільше у Хмельницькій (77% депутатів) та Львівській міських радах (53%). Не звітував публічно цього року жоден депутат у Луцькій та Сумській міських радах.

Таким чином, протягом четвертого року повноважень у міських радах-обласних центрах спостерігається тенденція зростання активності депутатів у спілкуванні з виборцями через громадські приймальні та підготовку звітів. Найчастіше комунікація відбувається за односторонньою ініціативою депутата. З іншого боку, в міських радах існують певні виклики з оприлюдненням, оновленням та доступністю для громадян інформації про депутатів на офіційних сайтах. Також на низькому рівні залишається організація зворотного зв'язку з громадянами в соцмережах, яку активно підтримують лише половина обранців.

Ознайомитися результатами національного моніторингу:

ОЦІНЕНО РОБОТУ ДЕПУТАТІВ ОДЕСЬКОЇ МІСЬКРАДИ: 36% ОБРАНЦІВ ОТРИМАЛИ НЕГАТИВНІ ОЦІНКИ

Експерти всеукраїнської громадської кампанії "Атестація депутатів місцевих рад" підбили підсумки щорічного оцінювання роботи депутатів Одеської міської ради VIII скликання за 2024 рік. Моніторинг охопив 53 з 56 депутатів і здійснювався за 18 об'єктивними показниками відкритості, прозорості, доброчесності та підзвітності.

За результатами комплексного персонального оцінювання діяльність 36% депутатів Одеської міської ради протягом четвертого року повноважень оцінено від 0 до 2 балів.

Посередню оцінку (3 бали) отримали 16 депутатів (30%), позитивну оцінку (4 бали) - вісім депутатів (15%).

результати цього річного оцінювання показали позитивну динаміку, наприклад, зростання кількості депутатів, які звітують, активніше комунікують з виборцями та беруть участь у засіданнях ради та комісіях, однак за умови відсутності інформації про депутатську роботу страждають перш за все їхні виборці:

Найвищим балом (5 балів) оцінено 10 депутатів (19%): **Олександр Авдєєв, Олексія Асауленка, Марини Бойко, Ірини Головатюк-Юзефпольської, Олега Етнаровича, Олега Звягіна, Ольги Квасніцької, Петра Обухова, Олександра Славського, Едуарда Стася.**

В середньому діяльність фракції "Слуга народу" оцінено у 3,8 бали, "Європейська солідарність" - у 3,5 бали, "Довіряй ділам" - у 2,8 бали. Представники ліквідованих фракцій "ОПЗЖ" і Партії Шарія, які наразі є позафракційними, отримали 2,1 бали.

Середня оцінка діяльності всього депутатського корпусу Одеської міської ради складає 2,9 бали.

Як зазначив голова Одеської обласної організації ВГО "Комітет виборців України" **Анатолій Бойко,**

Повна інформація про депутатів не є загальнодоступною та відкритою

Повні відомості про біографію (освіту, досвід та місце роботи, партійну приналежність та фото) оприлюднено щодо 11 з 53 депутатів, неповну інформацію - щодо 36 депутатів, з них у п'ятих оприлюднено лише фото. Більшість депутатів не вказують партійну приналежність та поточне місце роботи. У шести депутатів відсутні біографічні відомості та фото.

Інформація про депутатський прийом (адреса, місце проведення, графік прийому та контактні дані) оприлюднена у 36 депутатів. Через рішення міськради з міркувань безпеки у 2024 році було вилучено контактну інформацію про приймальні депутатів з депутатського порталу. В результаті інформацію вдалося зібрати із соцмереж або через запити на доступ до публічної інформації, на які відповіли лише 10 депутатів.

Організували роботу приймальні та здійснюють прийом 37 депутатів, щодо роботи приймалень ще 16 депутатів не вдалося отримати інформацію.

Активне інформування про свою діяльність та комунікацію з виборцями через соціальні мережі здійснюють 37 депутатів, тоді як 16 не підтримують зв'язок з громадою онлайн. У порівнянні з минулим роком активність у соцмережі збільшили 10 депутатів.

Чотири депутати не відвідали жодного засідання ради або комісії

У 2024 році депутати Одеської міської ради більш активно відвідували пленарні засідання сесій та брали участь у роботі постійних комісій. У порівнянні з попереднім роком у середньому на 8% збільшилася кількість депутатів, які відвідали понад 90% засідань сесій та комісій.

Менше половини засідань сесій відвідали чотири

депутати: **Сергій Данилюк, Олександр Едельман, Олександр Матвєєв, Юрій Шумахер.**

Були присутніми на менше ніж половині засідань постійних комісій шість обранців: **Олександр Едельман, Андрій Кісловський, Марина Лозовенко, Олександр Матвєєв, Віктор Наумчак, Юрій Шумахер.**

Найкращі показники щодо підготовлених та оприлюднених звітів має фракція "Європейська солідарність" - 60%, далі фракція "Слуга народу" - 56%, лише 37% оприлюднених звітів має фракція "Довіряй ділам". Серед позафракційних депутатів свої звіти оприлюднили 43% обранців.

Четверо чинних депутатів не відвідали жодного засідання робочих органів ради з 24 лютого 2022 року: **Нікіта Авдєєв, Богдан Піганов, Віталій Саутьонков та Іван Семчук.**

Вперше за каденцію жоден із депутатів протягом року не скористався правом подання особистого депутатського запиту з питань міського розвитку.

Обов'язок щодо оприлюднення щорічних декларацій про майно та доходи виконали 50 депутатів. В єдиному державному реєстрі відсутні декларації трьох депутатів: **Богдана Піганова, Сергія Данилюка та Івана Семчука.**

Зростає кількість звітів, але публічність залишається низькою

Прозвітували про свою діяльність 24 депутати, це на п'ять більше, ніж торік. Водночас лише семеро провели публічне звітування.

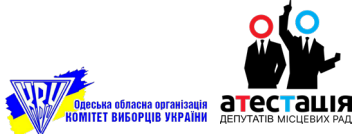
З 24 підготовлених звітів оприлюднено на депутатському порталі 19, інші - на сторінках у соціальних мережах депутатів або тексти звітів отримані за запитом.

Зміст звітів більшості депутатів (14) лише частково відповідає вимогам законодавства, ще у 10 - відповідає всім п'яти вимогам.

На основі результатів оцінювання експерти кампанії підготували для депутатів та міської ради рекомендації щодо:

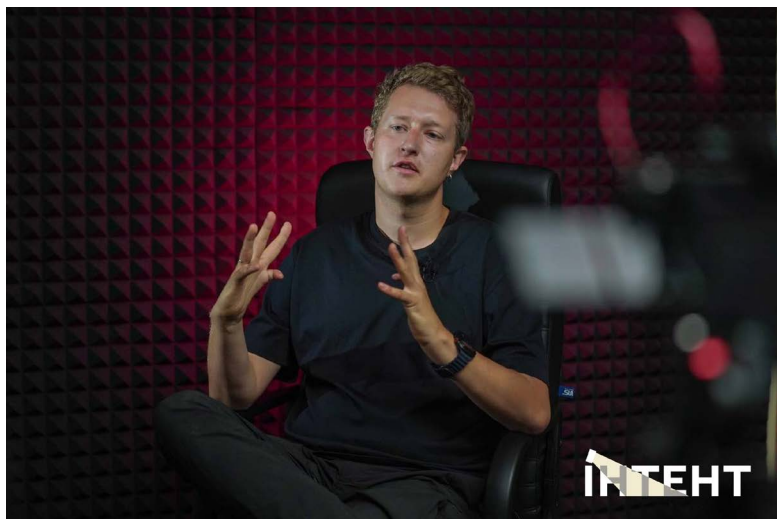
- стандартизації подачі біографічної інформації;
- відновлення доступу до контактних даних депутатів;
- регулярного і публічного звітування;
- впровадження механізмів реагування на систематичну неучасть у засіданнях робочих органів ради;
- посилення етичних стандартів у діяльності ради.

Ознайомитися з результатами річного оцінювання можна за посиланням:

"МИ РОБИМО БОЛЯЧЕ НАШИМ ГЕРОЯМ": ФОТОЖУРНАЛІСТ ПРО ТЕМНИЙ БІК ПРОФЕСІЇ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Пропонуємо вашій увазі інтерв'ю із Сергієм Коровайним - документальним фотокореспондентом, який працює із міжнародними виданнями, зокрема з газетою The Wall Street Journal. Дивіться повну версію на нашому каналі та читайте скорочену про необхідність дивувати війною, Донеччину до 2014 року, емпатію та дорослішання країни.

Із повномасштабним вторгненням в Україну почали приїжджати закордонні медіа. Чи є різниця між тим, коли працює український фотокореспондент у зоні бойових дій, і коли приїжджає іноземець?

Іноземні медіа працювали тут із 2014 року хвиляками. Звісно, Майдан - велика хвиля. Перші місяці війни на Сході, анексія Криму, потім було затишшя. Воно було досить довгим. Якраз тоді я почав бути фотожурналістом... Повноцінно я намагався увійти в професію з 2016-2017 років. Було важко, тому що дійсно не так багато можливостей працювати із закордонними медіа. В 2022 році це був бум.

Особливість нашої війни в тому, що це найбільша континентальна війна в центрі Європи, але сюди можна приїхати поїздом. Дуже багато сюди приїхало і великих медіа, і починаючих кореспондентів. Але, звісно, різні люди по-різному працювали. Іноземці теж дуже різні. Можна розділити їх умовно на тих, хто вже працював до 2022 року, знає контекст, або ті, хто хотіли розібратися. До сьогодні багато хто з них працює, висвітлює історії з нюансами досить глибоко, і їм за це велике дякую. Але, звісно, були ті, що приїхали, два тижні познімали, з'їздили в Дніпро, з'їздили на евакуацію в Ірпінь і випустили статтю чи книгу "Моя війна в Україні". Ну і це смішно, тому що це дуже поверхнево. І в цьому плані, мені здається, українські журналісти та фотографи

і тоді, на початку війни, і зараз працюють з набагато глибшими і цікавішими темами. Просто тому що вони українці, працюють для українців, про українців, і тут набагато більше враховано вже по дефолту контексту, який просто іноземці можуть пропустити. Тому це часто історії однієї людини. Багато історій особистих, військових на фронті, що, на жаль, часто іноземним медіа може бути не цікаво, бо вони шукають більшу картину і якісь тенденції, якісь стратегічні, геополітичні теми. Звісно, загальною є різні роботи, але в цілому українці працюють з більшим нюансом, більш глибоко. Але хороші іноземці часто працюють професійніше.

У світі багато чого відбувається, окрім війни в Україні. І запит, я не скажу, що він зник у іноземних медіа, але мені здається, що відрізняється. Який запит зараз за кордоном щодо висвітлення війни?

Я працюю з великими американськими і європейськими газетами - медіа, в основному Wall Street Journal. Більш-менш знаю великі медіа, які популярні і на слуху, але не можу казати за всіх іноземців. Якщо на початку це дійсно будь-що, що вони могли знайти, будь-який візит на фронт, будь-яка особиста історія чи тих, хто був в полоні. Дуже багато було цивільних в полоні, наприклад, навесні 2022 року - це були дуже важкі історії, і всі шукали їх. Будь-що з України викликало великий резонанс і мало великий успіх.

” На жаль, реальність вимірюється кліками, переглядами.

Перегляди історій з України просто били всі рекорди. Це природно. Наша проблема, одна з багатьох, тому що ця війна дуже довга. І всі втомлюються, і ми втомлюємося, і військові втомлюються, і втомлюється аудиторія, особливо іноземці. Просто вже досить багато іншого відбулося. Звісно, багато що перебила війна в Гаазі між Ізраїлем і Хамасом. Мені не подобається слово "дивувати", але треба шукати щось дуже особливе, щоб це потрапило в шпальти. У мене така є байка. Я працював з Бельгійською газетою на Харківщині. Тоді були звільнені села, містечка навколо Харкова. Ми приїхали з журналісткою, вона дуже хороша, старша, супер-емпатична, супер-класна. Ми приїхали у село Кутузівка в Харківській області. Все село живе в підвалі. Вже декілька місяців немає боєвих дій, але вони живуть в підвалі, тому що страшно, тому що так звикли. І ми робимо про це історію. Я думаю, що це класна історія, але журналістка із сумом каже, що після історій з Київщини, Бучі, Бородянки треба щось ще. Це вже не зайде. І ми шукали якісь інші кути, як це висвітлити. З Wall Street Journal зараз ми робимо багато історій про технології, дрони, про те, як змінюється війна в цьому плані. І шукаємо особисті історії, якіскі складні та багатогранні.

Ви фотографуєте евакуацію, зону бойових дій, спілкуєтеся з військовими, бачите всі ці руйнування та наслідки війни. Як працювати у такому марфоні так довго?

Для мене однозначно легше знімати та працювати, ніж не робити цього. І взагалі фотографія мене буквально врятувала на початку війни, тому що я знав, що робити. Я мав роботу, заняття - воно, звісно, далеко не таке важливе і нічого в порівнянні з роботою

хлопців дівчат в Силах оборони, але висвітлення війни в Україні на міжнародну аудиторію має сенс, я в це вірю. І я от прям з початком вторгнення дуже активно почав працювати, був залучений. І мій моральний стан це просто витягнуло, тому що я щось робив.

” І досі фотографія мене рятує.

Інша сторона медалі, коли боїшся пропустити щось. Я не знаю, як я буду жити, працювати після війни. Мені важливо бути залученим в якихось процесах. Я дуже люблю свою професію через те, що мені дається можливість. Навіть якщо я знімаю досить важкі історії. Напочатку було важко і дуже хитало ментально, а потім, мабуть, як у лікарів, випрацювався певний цинізм - робота є робота.

Важко знайти оцей баланс між тим, що це дійсно важливо показувати. А з іншого боку не нашкодити і не використати цих людей, які навіть зараз не можуть чинити опір. Якщо вони не хочуть, щоб їх знімали, вони просто не можуть сказати - їм не до того. Часто людям, яких ми знімаємо, їм просто не до того, а вони, можливо, і не хотіли б, щоб їх знімали. Це поколіннями фотожурналістів тягнеться.

Це диспут - відповіді немає. І зйомки з похорон, наприклад. Теж багато критики на нас, що фотографи лізуть, буквально у труну, деякі знімають зі спалахами. Мені здається, варто показувати. Особливо, якщо це публічні поховання. Збираються люди і це дуже потужно. Це показує, як ми вдячні, що нам не все одно, як нації.

Херсон. Порятунок собаки. ФОТО: Сергій Коровайний

А от з погляду роботи з героями й з тим, щоб не нашкодити тим, кого ми знімаємо. Тому що дійсно, люди дуже часто у вразливому стані. Це дуже довга розмова. Цього місяця були декілька скандалів публічних про висвітлення місць обстрілів. Коли в Києві була атака, балістика зруйнувала будинок. Мої колеги, я в тому числі, ми знімали, як людей виносять, часто оголених, неприємних. І деякі фотографії були, навіть для мене, досить відверті. І багато було хейту на фотожурналістів через те, що вони використовують цих людей. І це дійсно важко.

І ти постійно шукаєш цей баланс. Ми дійсно робимо боляче нашим героям, я це розумію. Наша робота потрібна і в якому сенсі шкідлива. І з цим важко жити. Але не робити теж ми не можемо.

Переглянути повне інтерв'ю з паном Сергієм, а також іншими українцями та українками, які змінюють країну на краще, можна на каналі:

ДВАДЦЯТЬ ПРАКТИЧНИХ ПОРАД ГРОМАДАМ

ДЛЯ КОМПЛЕКСНОГО, ПРОЗОРОГО, ІНКЛЮЗИВНОГО ТА ДОБРОЧЕСНОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Територіальним громадам, які проходять процеси відновлення від наслідків російської агресії, варто робити інформацію про них відкритою, доступною і підзвітною. Такі рекомендації надані органам місцевого самоврядування експертною командою проєкту "Сприяння підвищенню стандартів планування та реалізації відновлення на муніципальному рівні", який було реалізовано Partnership for Transparency Europe в партнерстві з громадською організацією "4U", Одеською обласною організацією ВГО "Комітет виборців України", а також ГО "Агенція міських ініціатив", ГО "Агентство економічного розвитку" та ГО "Причорноморський центр політичних та соціальних досліджень" в рамках ініціативи "REPAIR Ukraine".

Зокрема, щоб зробити інформацію про те, як відновлюються і розвиваються громади, відкритою і доступною в першу чергу для жителів цих громад, рекомендуються наступні кроки:

- створити та регулярно оновлювати публічний розділ на офіційному сайті громади, присвячений відновленню: плани, проєкти, кошториси, перелік донорських організацій, статус реалізації проєктів відновлення тощо;
- публікувати інформацію у форматі відкритих даних, що дозволить активістам, журналістам і аналітикам проводити незалежний моніторинг та аналіз реалізації проєктів та витрат;
- забезпечити візуалізацію ключової інформації (мапи проєктів, динаміка відновлення, інфографіка), щоб жителі громади без спеціальної підготовки могли орієнтуватися в процесі відновлення;
- вказати в локальних нормативно-правових актах вимоги щодо відкритості даних та інформації на всіх етапах відновлення: від планування до звітування.

Для того, щоб інформація про відновлення була прозорою, а місцева влада забезпечувала свою підзвітність громадянам, слід:

- регулярно звітувати перед громадою про стан реалізації Планів відновлення та розвитку (далі - ПВР) у форматі відкритих зустрічей, брифінгів, інтерв'ю, відеооглядів, постів у соціальних мережах, щорічних узагальнених звітів про вико-

нання ПВР;

- забезпечити підзвітність управлінських рішень, тобто оприлюднювати проєкти рішень, протоколи засідань координаційних та дорадчих органів, виконавчого комітету та місцевої ради, а також рішення, прийняті за їх результатами, перелік запланованих або реалізованих проєктів відновлення тощо;
- розробити механізм громадського моніторингу відновлення за участю представників громадських організацій, журналістів, активних жителів та інших зацікавлених сторін.

Крім того, експерти рекомендують органам місцевого самоврядування активно залучати громадськість до участі у формуванні політики відновлення, зокрема через консультації, фокус-групи, опитування, дорадчі органи та інші форми участі на всіх етапах процесу відновлення. Обов'язково слід забезпечити залучення представників/ць різних груп населення та всіх зацікавлених сторін (ВПО, бізнес, люди з інвалідністю, молодь, громадські активісти, жителі різних населених пунктів громади тощо) до участі в консультаціях та дорадчих органах, а також регулярно проводити інформаційні кампанії, збирати пропозиції громадян та враховувати їх при прийнятті рішень.

Що стосується роботи над Планами відновлення та розвитку, то за цим напрямком рекомендації наступні:

- розробляти План відновлення та розвитку як складову частину місцевої стратегії розвитку, з ура-

хуванням середньо- та довгострокових цілей;

- проводити аудит стратегічних та планувальних документів громади (стратегій, планів відновлення, програм розвитку) щодо відповідності законодавству, узгодженості між собою та усунення суперечностей;
- використовувати чіткі індикатори для пріоритезації проєктів, ефективної системи моніторингу та оцінки ПВР;
- підвищувати кваліфікацію ОМС через навчальні програми з підготовки стратегічних і планувальних документів;
- розробити сценарії адаптації ПВР у разі повторних пошкоджень або інших змін.

На всіх етапах відновлення важливо взаємодіяти з центральними органами влади, суміжними громадами, особливо у питаннях щодо спільних об'єктів відновлення.

Водночас команда проєкту рекомендує центральним органам виконавчої влади забезпечити чітку та зрозумілу архітектуру планувальних документів у сфері відновлення, зокрема проаналізувати та усунути розбіжності між Законами України "Про засади державної регіональної політики" та "Про регулювання містобудівної діяльності", особливо в частині щодо статусів та обов'язковості розроблення, взаємопов'язаності або взаємовиключеності Стратегії розвитку, Плану відновлення та розвитку та Програми комплексного відновлення. Крім того, варто ініціювати роз'яснення щодо застосування переліку і критеріїв визначен-

ня територій відновлення, а ще розробити освітні матеріали та методичні рекомендації для ОМС щодо процесів складання проєктів, реалізації та моніторингу виконання Планів відновлення та розвитку.

Експертна команда проєкту провела моніторинг 10 об'єктів відбудови у пілотних громадах. За його результатами рівень прозорості та доброчесності об'єктів відновлення визначено як контрольований на п'яти об'єктах та вразливий - на п'яти інших. При цьому на восьми з 10 об'єктах виявлено ознаки 11 потенційних порушень тендерних закупівель, що стосувалися змісту тендерної документації або ймовірних переплат у кошторисах робіт.

За результатами цього дослідження органам місцевого самоврядування надано наступні рекомендації з підвищення рівня прозорості та доброчесності закупівель у процесі відновлення:

- забезпечити відкритість усіх етапів закупівель, зокрема через оприлюднення інформації на платформах Prozorro, DREAM та офіційних ресурсах громад;
- надавати перевагу конкурентним процедурам, зокрема відкритим торгам;
- дотримуватися вимог закону при складанні тендерної документації, забезпечити відсутність дискримінаційних вимог;
- стандартизувати підходи до перевірки підрядників на етапі допуску до участі в торгах;
- забезпечити реалістичне планування строків виконання робіт та якісну

експертизу кошторисної документації;

- регулярно проводити незалежний аудит закупівель, залучаючи профільних експертів, аналітичні центри та громадськість;

- інституалізувати прозорість через внутрішні процедури, передбачивши чіткі стандарти моніторингу, звітності та реагування на виявлені порушення;

- розвивати практики участі громадськості через публічні обговорення, відкриті консультації та регулярне інформування жителів.

За результатами незалежного експертного оцінювання процесу формування, реалізації та моніторингу Планів відновлення та розвитку в 10 громадах Миколаївської, Одеської, Херсонської та Чернігівської областей загальний Індекс добровірності процесу відновлення в середньому визначено на належному рівні: 53%.

У межах проєкту 10 територіальних громад Миколаївської, Одеської, Чернігівської та Херсонської областей пройшли експертне оцінювання місцевої політики планування відновлення та розвитку на її відповідність принципам відновлення, що ґрунтуються на принципах належного демократичного врядування Ради Європи. Оцінювання відбувалося на основі розробленої в межах проєкту Методології, що передбачає вимірювання, оцінку та порівняння рівня впровадження органом місцевого самоврядування принципів доброго врядування та їхніх складових за чіткими визначеними критеріями.

Проєкт "Сприяння підвищенню стандартів планування та реалізації відновлення на муніципальному рівні" реалізується Partnership for Transparency Europe в партнерстві з громадською організацією "4U" та Одеською обласною організацією ВГО КВУ в рамках ініціативи "REPAIR Ukraine" за фінансування Bundesministerium für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung (BMZ) та Czech Development Cooperation.

ПОРТ, ЯКИЙ МІГ ЗМІНИТИ ІСТОРІЮ: НЕСПРАВДЖЕНІ НАДІЇ КІЛІЇ

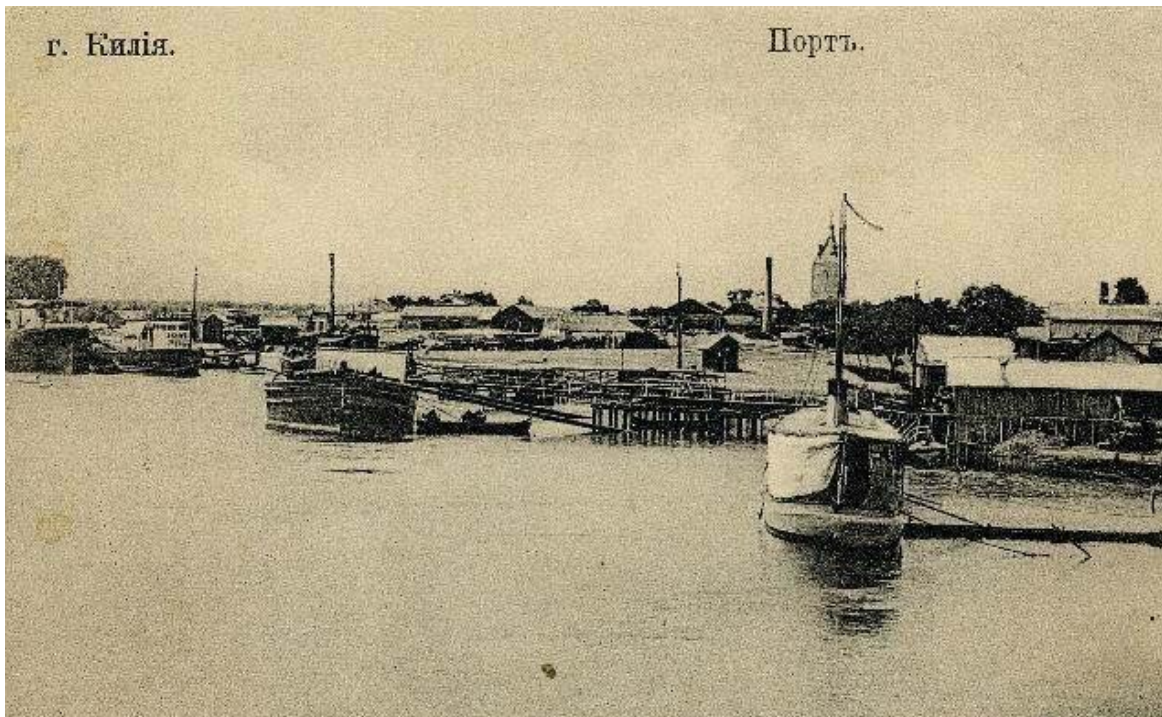
З османських часів Кілія була важливим портом, що забезпечувала Порту рибою, збіжжям та рабами. В середині XVII століття тут мешкали до 6,5 тисяч греків, молдаван, українців, турок та татар. Щоденно в Кілії проводилися ярмарки. Працювали 500 ремісничих цехів, караван-сарай, базар та невольничий ринок.

Місто вело активну торгівлю зі Стамбулом, Бурсою, Гирсово, Ісакчою, Бабадагом та анатолійськими містами султанату. Протягом XVII-XVIII століть Кілія як частина "нового молдавського шляху" пов'язувала між собою османську Добруджу, Угорщину, Польщу й Трансильванію. Для покращення торговельної інфраструктури османи збудували при вході в Дунай маяки, один із яких був зруйнований ще під час російсько-турецької війни 1806-1812 років. Місто зазнало демографічної та економічної кризи: майже все ісламське населення було депортовано, імперська влада почала відновлення Кілії практично з нуля.

Головне місце імперські логісти відводили саме розбудові судноплавних каналів та збільшенню вантажообігу порту. При цьому знайшлися противники відродження порту в особі міністра фінансів **Єгора Канкріна**, який намагався заощаджувати на всьому. Розбудову придунайських портів він бачив, як конкурентів для Одеси, які постійно потребують зайвих витрат.

Столична газета "Северная пчела" у 1830 році вважала, що "комерційний зиск від приєднання до російської імперії гирла Дунаю буде виключно від рибальства і торгівлі рибою". Канкрін лише у 1832 році звернувся до ізмаїльського градоначальника генерал-лейтенанта **Сергія Тучкова** із розпорядженням "доставити ... якнайшоріше та якнай докладніше відомості про острови, що створюються різними рукавами Дунаю, що були приєднані за останнім Андринопільським трактатом, для належного міркування яку користь від них можна отримати".

Пропозиції щодо покращення судноплавства Дунаєм періодично надходили від місцевих урядовців. Зокрема проект розчищення дунайського гирла був запропонований ще у 1827 році, але

Порт Кілія на початку XX ст. Зображення: kiliya.info

його відклали "через початок війни з турками".

Подальші проекти удосконалення дунайської торгівлі були пов'язані із статтю ізмаїльського градоначальника **Сергія Тучкова**. Він зазначив, що "через дунайські порти зручно збувати продукцію до Валахії, Молдавії Прутьської та сусідніх губерній". Особливу увагу урядовець приділив розчищенню Кілійського та Сулінського гирл Дунаю, що знаходилися під його підпорядкуванням.

Зокрема мілководдя Кілійського гирла, за словами Тучкова, "має такі мілини, що ледве невеликі плоскодонні судна проходити можуть", також "великі судна, що підіймають від 150 до 200 ластів (старовинна одиниця вимірювання об'єму - прим. ред.), не можуть без перевантаження проходити скрізь Сулінське гирло, це перевантаження окрім втрати часу коштує купцям від 70 до 200 рублів. Витрати, що будуть здійснені урядом задля розчищення одного з цих рукавів й навіть для постійного утримання при ньому парової машини, можуть у майбутньому приносити користь скарбниці".

Тучков взагалі пропонував надати право безмитної торгівлі "порто-франко" усім придунайським

портам. Але **Фрідріх Пален** відмовився від цього плану. Він побоювався, що "колишні османські порти Буджака" створять серйозну конкуренцію "творінню Катерини II" - Одесі, яка не зможе повноцінно існувати як порт. Через це наступні заходи з облаштування кілійської торговельної інфраструктури були непослідовними та тимчасовими, з огляду на збереження інтересів одеських комерсантів.

У 1833 році міністерство фінансів, посиляючись на нестачу коштів, заперечило нагальну необхідність реалізації перспектив пароплавного сполучення у пониззі Дунаю: "пароплави зовсім непотрібні, особливо після створення Чорноморського пароплавного товариства".

Відсутність активного судноплавства у Вилковому зумовлювалася його несприятливим географічним розташуванням на мілководній ділянці Кілійського гирла Дунаю. Для входу до порту Вилкове суднам доводилося здійснювати обхідний маневр через Сулінське гирло, що значно ускладнювало логістику. Унаслідок цього транзитна торгівля через Вилкове фактично не здійснювалася: порт використовувався винятково для доставляння товарів, призначених для внутрішнього споживання місце-

вого населення. Варто зазначити, що Вилкове було єдиним портом у дельті Дунаю, який перебував під монопольним контролем російських судноплавних компаній. У зв'язку з цим основні обсяги експортної торгівлі Східного Придунав'я були спрямовані на порт у Кілії. Проте й цей порт не мав самостійного значення як великий торговельний центр: він переважно виконував допоміжну функцію, обслуговуючи судна, які не могли завантажуватися в більш розвинених портах Ізмаїла та Рені.

Основна роль Кілії полягала в утриманні Кілійського каналу як стратегічного водного шляху, а також в організації митного та карантинного контролю на островах Базарчук і Зміїний.

У 1832 році новоросійський генерал-губернатор **Михайло Воронцов** виділив фінансування на утримання досвідченого лоцмана на Дунаї з метою безпечного проведення торговельних суден через прохід у Сулінському гирлі.

Першим лоцманом на цій ділянці став австрійський підданий **Йосип Мусич**. Однак уже в жовтні 1836 року за ініціативи Воронцова карантинні установи з острова Базарчук були переведені до Суліни, що засвідчувало зміну

акцентів у розвитку дунайської інфраструктури.

Питання забезпечення навігаційної безпеки в дельті Дунаю, зокрема необхідність спорудження маяка на острові Зміїний, порушував ще у 1834 році віцеконсул Нідерландів в Одесі **Едуард Тетбу де Маріні**. У спеціальній записці до Воронцова, присвяченій організації маякової системи, він наголошував на стратегічному значенні цього маршруту: "Через це місце йдуть всі судна до Одеської протоки. Тому важливо їм повідомляти про загрозу штормів та несприятливого вітру... Тут з чотирьох сторін є якірні місця, які дозволять суднам пришвартуватися при несприятливому східному вітру, що заважає їм увійти до Сулінського гирла Дунаю".

Проект маяка, згодом відомого як Фідонісійський (стара назва Зміїного - прим. ред.), був розроблений миколаївським архітектором **Карлом Акройдом**. Будівництво тривало з 1837 до 1843 року. Завдяки 16 ліхтарям світло маяка було видимим на відстані 20,5 морських миль, що суттєво полегшувало навігацію як у напрямку Одеси, так і до порту Кілія.

У 1846 році на Дунаї були започатковані регулярні пасажирські перевезення пароплавом "Петро Великий" Новоросійського пароплавства, який курсував за маршрутом Одеса - Ізмаїл - Рені - Галац - Суліна. Кілія не була включена до цього маршруту, що свідчить про другорядне значення, яке відводилося порту в загальній транспортно-економічній системі.

Подальший розвиток ситуації навколо порту Рені відбувався під впливом активних дій Румунії на Дунаї. Під час перебування регіону під владою Румунії, основна увага була зосереджена на переорієнту-

продовження
на стор. 7 >>

<< початок
на стор. 6

ванні вантажів до Галаца та будівництву Сулінського каналу.

У 1857 році було прийняте рішення поглибити Сулінське гирло до 21-23 футів. У 1856-1912 роках на його поглиблення Європейська Дунайська Комісія (Англія, Франція, Австро-Угорщина, Баварія, Туреччина) та Румунія виділили 74 мільйони франків. Ці заходи призвели до зростання вантажообігу через Суліну з 2,5 мільйона у 1856 році до 7 мільйонів тонн у 1880 році. Оскільки росія не брала участь у розбудові Сулінського шляху, то для її пароплавів було встановлено мито у розмірі 1,5-2,5 копійки за пуд вантажу. Загалом, у 1881-1908 роках російські судновласники сплатили Румунії 65 мільйонів франків за користування Сулінським шляхом.

Для збереження власного судноплавства російські комерсанти у 1882 році поставили питання про експлуатацію Очаківського рукава Кілійського гирла. Його розбудова звільнила б російські судна від сплати мита Румунії при проходженні Сулінського гирла та від додаткового проходження близько 100 кілометрів. На думку представників Міністерства торгівлі та промисловості росії, Сулінське гирло було "єдиним зручним виходом у море по Дунаю, тому немає потреби поглиблювати Кілійське".

Значні зміни в гідротехнічній ситуації на Дунаї відбулися у 1902 році, коли румунський уряд, реалізуючи проєкт англійського інженера **Алекса Руммеля**, здійснив будівництво так званого Ізмаїльського Чаталу. Основною метою цього спорудження було переорієнтування водних потоків з Кілійського на Сулінське гирло з метою концентрації судноплавної інфраструктури на території Румунії.

Такі дії румунської сторони були прямим порушенням умов міжнародного трактату "Про судноплавство по Дунаю" 1882 року. У відповідь у 1904 році російська імперія домоглася демонтажу гідротехнічної споруди. Проте інженерні втручання, здійснені до

цього моменту, спричинили потенційну загрозу замулювання Сулінського гирла протягом наступних 20-50 років. У зв'язку із цим влада була змушена розпочати реалізацію власного проєкту судноплавного каналу на Кілійському гирлі.

З метою здійснення відповідних робіт у 1909 році було створено спеціальне урядове управління з поглиблення Дунаю. Вже в 1913 році поблизу Кілії розпочалися масштабні днопоглиблювальні роботи, в ході яких було вилучено 76 тисяч кубометрів ґрунту. Проте з початком Першої світової війни всі інженерно-гідротехнічні проєкти на Дунаї було згорнуто. Можна констатувати, що російська імперія зазнала поразки в боротьбі за контроль над дунайськими судноплавними артеріями, що суттєво вплинуло на занепад портової інфраструктури Кілії.

раструктури, а здебільшого завдяки збільшенню врожайності сільськогосподарських культур у навколишніх селах, а також розвитку рибальства.

Ще у 1815 році **Павло Свін'їн** зазначав, що "населення Вилкового й Кілії здебільшого займається виловом риби, яку продає до молдавського порту Галац".

У другій половині XIX століття в економіці Придунав'я відбулася виразна переорієнтація на експорт зернових культур, що було зумовлено зростанням попиту на продовольство на європейських ринках. Проте товарообіг порту Кілія залишався значною мірою залежним від гідрологічного режиму Дунаю.

У періоди недостатньої глибини Кілійського рукава транспортування зерна ускладнювалося - вантажі спрямовувалися через

пудів, що було пов'язано з різким зростанням внутрішньої ціни на ячмінь. Це, своєю чергою, призвело до скорочення попиту з боку основних торговельних партнерів, зокрема Румунії та Німеччини.

Після часткової стабілізації світових цін на ячмінь обсяги експорту почали зростати, не опускаючись нижче позначки в 3 мільйони пудів. Пікових показників вивіз хлібних культур досяг у 1911 році, коли з порту було відправлено 9631 тисячу пудів.

Наприкінці XIX століття відбулося зміщення акценту в експорті на ячмінь і кукурудзу, частка яких значно зросла порівняно з іншими культурами. Зокрема, у 1886 році обсяг експорту збіжжя з Кілійського порту становив 156 170 чвертей, з яких на пшеницю припадало лише 1,2%, на жито - 23,4%, на ячмінь - 48,8%, а на кукурудзу - 26,6%.

Порт Кілія наприкінці XIX ст. Зображення: Вікіпедія

Інтенсивна розбудова портової інфраструктури в Кілії розпочалася із суттєвим запізненням. Лише 3 липня 1881 року уряд ухвалив постанову "Про строкове пароплавство на лінії Одеса - Рені - Кілія - Ізмаїл", яка формально заклала основу для розвитку регулярного судноплавного сполучення з Кілією. У 1896 році у порту було зведено набережну довжиною 100 погонних сажнів, яка слугувала місцем завантаження невеликих пароплавів. Проте жодних масштабних заходів щодо модернізації чи розширення порту здійснено не було.

У результаті зростання обсягів експорту з регіону відбувалося не шляхом покращення логістичної інф-

Сулінське гирло, що призводило до подовження логістичних маршрутів та зростання витрат. Основним джерелом надходження зерна до Кілії були господарства Аккерманського повіту, звідки продукція частково відправлялася до Одеси, а решта - до порту Галац.

На початку XX століття Кілія почала випереджати інші порти Придунав'я за обсягами експорту хлібних культур. Так, у 1901 році з порту було вивезено понад 4 700 тисяч пудів зерна, що перевищувало показники Ізмаїла та Рені (по 3,4 мільйона пудів). У 1903 році експорт із Кілії зріс до 7 132 тисяч пудів. Водночас у 1904 році обсяги вивозу знизилися до 1 706 тисяч

Експортна торгівля хлібом та іншою сільськогосподарською продукцією з території Бессарабії, зокрема через порт Кілія, у другій половині XIX - на початку XX століть здійснювалася переважно на основі так званих контрактів типу CIF (*від cost, insurance, freight* - прим. ред.), стандартизованих у 1858 році. Відповідно до цих умов, відповідальність за транспортування, страхування та якість товару покладалася на експортера, який зобов'язувався забезпечити доставлення вантажу відповідно до вимог покупця.

Значна частина торгівлі, зокрема продаж зерна до Великої Британії, здійснювалася за умовами контр-

актів Лондонської асоціації хлібної торгівлі (London Corn Trade Association), що передбачали накладення штрафів і конфіскацію товару в разі порушення договірних зобов'язань.

Оскільки розгляд суперечок відбувався в арбітражних судах країн-імпортерів, рішення зазвичай виносилися на користь національних контрагентів, що ставило експортерів з російської імперії в юридично невідгідне становище. Фактично експортна діяльність у порту Кілія перебувала під контролем іноземного капіталу. Ключовими монополістами виступали англійська компанія Morton та французька Messenger, авесь експорт кукурудзи з дунайських портів контролювала антверпенська фірма Arthur de la Trémérie.

Іноземна монополізація торгівлі та посередницька діяльність негативно позначалися на становищі місцевих селян. У травні 1908 року селяни селища Готешти Ізмаїльського повіту повідомляли губернатору Бессарабії **Олексію Харузіну** про продаж зерна перекупникам за збитковими цінами. Аналогічні скарги надходили від селян села Баурчи-Молдован, які зазначали, що скупка зерна іноземними торговцями "підриває наше господарство і призводить до розорення".

Ціновий дисбаланс між внутрішнім і зовнішнім ринками вражав: у 1897 році в Бессарабії пуд пшениці коштував 78 копійок, тоді як у Марселі - 1 рубль 11 копійок. Ціна на ячмінь становила відповідно 33 копійки у Бессарабії та 67 копійок у Франції. У 1906 році сільськогосподарська продукція місцевих виробників реалізовувалася на 30-40% дешевше від ринкової вартості, а в селі Леово вартість пуда хліба була на 15 копійок нижчою, ніж в Одесі.

Тобто Кілія не отримувала суттєвих прибутків від експорту зернових культур. Населення міста залишалося на відносно стабільному, але невисокому рівні, що стримувало економічний розвиток та зумовило збереження провінційного статусу населеного пункту.

Автор: Андрій Шевченко

НОВІ ПРАВИЛА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ: ЩО ЗМІНИТЬСЯ З 1 ВЕРЕСНЯ

Міністерство освіти і науки України затвердило зміни до наказів, які визначають особливості організації дистанційного навчання в умовах воєнного стану.

Що змінюється у дистанційному навчанні

Нові правила щодо наповнюваності дистанційних класів.

Мінімальна кількість учнів у дистанційному класі - 20 дітей. Утім засновники шкіл можуть зменшити цю кількість:

- до 10 учнів - для закладів на тимчасово окупованих, прифронтових територіях, у селах і селищах всієї України;
- до 15 учнів - для закладів в інших містах.

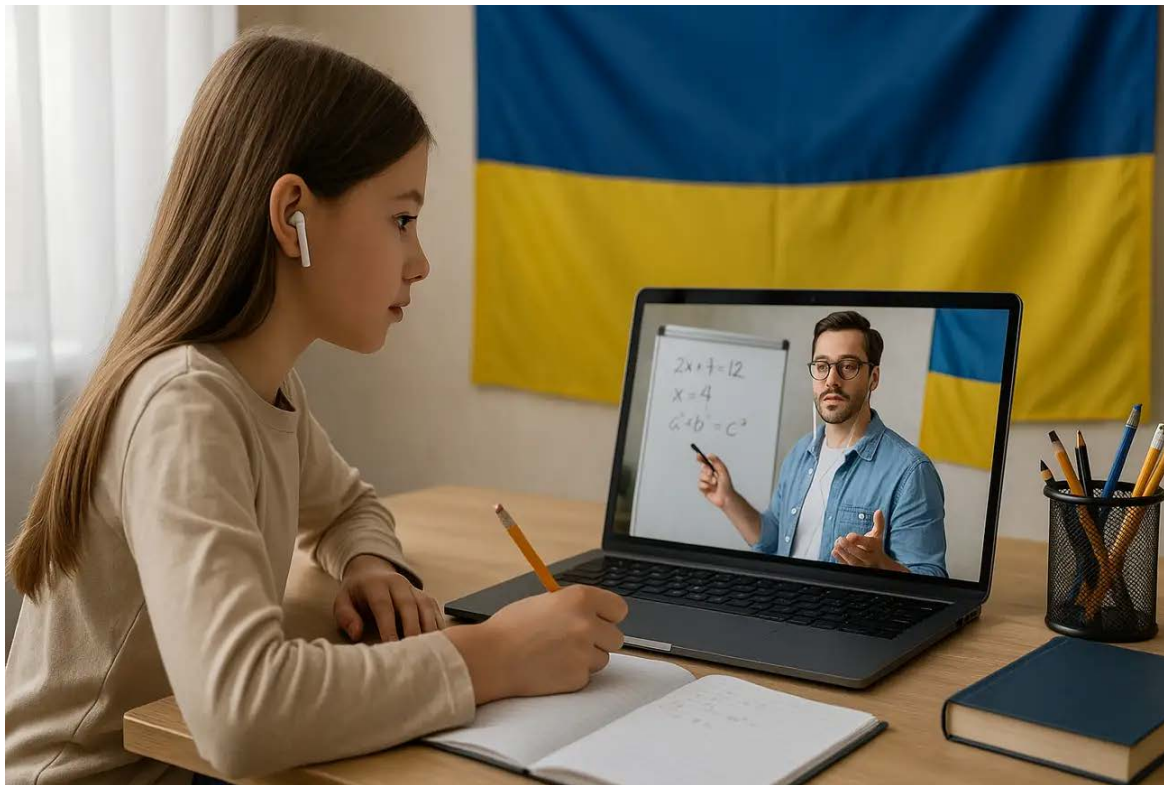
Вимоги до наповненості дистанційних класів не розповсюджуються на заклади спеціалізованої та спеціальної освіти.

Дистанційна робота школи можлива навіть без усіх паралелей класів.

Заклад будь-якого типу може працювати за дистанційною формою, якщо в ньому відсутні не більше двох паралелей. Наприклад, школа має дистанційні 1-6, 8-11 класи, при цьому 7 класу може не бути.

Окремий клас для навчання за українознавчим компонентом.

У межах одного дистанційного класу учні мають

навчатися лише за однією освітньою програмою. Це допоможе вчителю ефективніше працювати з дітьми різних категорій - тими, які перебувають в Україні на контрольованій урядом території, на TOT або за кордоном.

Дистанційне навчання для дітей за кордоном

Якщо дитина відвідує школу в країні перебування, для неї дистанційне навчання доступне за українознавчим компонентом в українській школі (5-8 годин на тиждень, без перевантаження).

Якщо дитина не ходить до місцевої школи, вона може здобувати освіту повністю дистанційно в українському закладі освіти. Курси онлайн-викладання. Найкращі онлайн-курси

Також для дітей за кордоном доступні індивідуальні форми навчання - екстернат або сімейна форма.

Дистанційне навчання для дітей на TOT

Діти на TOT можуть навчатися за педагогічним патронажем. Це індивідуальне навчання з урахуванням потреб дитини й безпеки

вих обставин.

Навіть якщо в школі не відкрито жодного класу, вона може продовжити працювати у формі педагогічного патронажу. Ця форма передбачає оплату вчителю за навчання конкретної дитини.

Окрім цього, якщо дитина перебуває на території, де тривають або можливі бойові дії, вона може продовжувати навчання дистанційно у своїй школі, звідки виїхала. Їй не потрібно переводитися до іншого закладу для дистанційного навчання.

Водночас, якщо є можливість відвідувати очне навчання за наявності укриття у школі, це залишається пріоритетом для учнів.

Кадровий резерв для підтримки вчителів

Для забезпечення плавного переходу до змін МОН упроваджує кадровий резерв: вчителі, які можуть залишитися без навантаження, зможуть проходити навчання й отримувати середню заробітну плату. Це стосується вчителів із Дніпропетровської, Донецької, Запорізької, Луганської, Сумської, Миколаївської, Одеської, Харківської, Херсонської та Чернігівської областей.

Усі адаптовані зміни щодо особливостей дистанційного навчання буде впроваджено з 1 вересня 2025 року.

Ознайомитися з іншими корисними порадами, експлейнерами, актуальними змінами в законодавстві можна у розділі **Експерти** на сайті intent.press:

НАС ВЖЕ ПОНАД 100 ТИСЯЧ - ПРИЄДНУЙСЯ ДО НАШОЇ СПІЛЬНОТИ

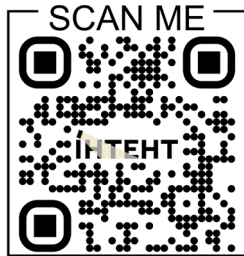
ПІДТРИМАЙТЕ НА ПАТРЕОНІ

Дякуємо, що обираєте Інтент і допомагаєте розвивати незалежне медіа Півдня.

ДОЛУЧИТЬСЯ ДО СОЦМЕРЕЖ

Підпишіться та розкажіть друзям, поділіться дописом про те, як підтримати незалежну журналістику.

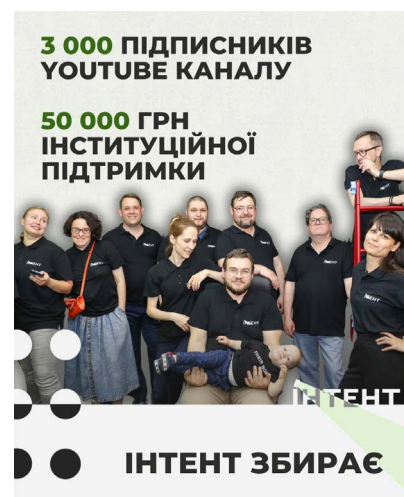
Facebook:
facebook.com/intentUA

Telegram:
t.me/intentpress

Instagram:
instagram.com/intent.press

Twitter:
twitter.com/intent_press

YouTube:
youtube.com/@intentpress

Газета Інтент
Засновник - Одеська обласна організація
Всеукраїнської громадської організації
"Комітет виборців України"
Ідентифікатор медіа R30-05833
Головний редактор: Болган В.С.

Адреса редакції:
65091, м. Одеса, вул. Садиківська, 25
Телефон: (048) 737-38-98
Електронна пошта: odesakvu@cvu.od.ua
cvu.od.ua, intent.press, cpi.org.ua,
attestation.in.ua, museum.izbirkom.org.ua

Надруковано в СПД Майстер О.А. Наклад - 8 000 прим.